

مطلوبیت خیابان‌های شهری

نگرشی بر کیفیت فضایی و خوانایی خیابان‌های شهری

نویسندگان

مهندس مسعود فادمی

(دانش آموخته کارشناسی ارشد طراحی شهری دانشگاه تربیت مدرس)

مهندس روجا علی‌پور

(دانش آموخته کارشناسی ارشد طراحی شهری دانشگاه علم و صنعت)

مهندس آرین امیرفانی

(دانشجوی دکتری معماری دانشگاه تربیت مدرس)

مهندس محمدرضا لیلیان

(دانش آموخته کارشناسی ارشد معماری دانشگاه تربیت مدرس)

عنوان و نام پدید آور

مطلوبیت خیابان‌های شهری / نویسنده مسعود خادمی ... [و دیگران]

مشخصات نشر

تهران: طحان: هله، ۱۳۸۹.

مشخصات ظاهری

۱۴۸ ص.: مصور، جدول، نمودار؛ ۲۹×۲۲ س. م.

شابک

۹۷۸-۹۶۴-۲۹۳۲-۲۲-۱ :

وضعیت فهرست نویسی

فیبا :

یادداشت

نویسنده مسعود خادمی، روجا علی پور، آراین امیرخانی، محمدرضا لیلیان.

موضوع

خیابان‌ها- طرح و ساختمان

موضوع

زیباسازی راه‌ها

موضوع

فضاهای عمومی

شناسه افزوده

خادمی، مسعود، ۱۳۶۲-

رده بندی کنگره

TE۷۹/م۶ ۱۳۸۹ :

رده بندی دیویی

۶۲۵/۷۲۵ :

شماره کتابشناسی ملی

۲۰۳۰۵۷۳ :

مطلوبیت خیابان‌های شهری

نگرشی نو بر کیفیت فضایی و خوانایی خیابان‌های شهری

مؤلفین: مهندس مسعود خادمی - مهندس روجا علیپور

مهندس آراین امیرخانی - مهندس محمدرضا لیلیان

طرح جلد: شبنم لیلیان

چاپ: مهتاب

صحافی: نوین

لینتوگرافی: امیرنقش

نوبت چاپ: اول ۱۳۸۹

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه

مدیر تولید: ابوالفضل چلاغلو

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۹۳۲-۲۲-۱

قیمت: ۶۵۰۰ تومان

تلفن‌های مرکز پخش: ۶۶۴۰۳۲۰۸ - ۶۶۴۰۳۱۹۱

همراه: ۱۹۸۵۶۱۷ - ۰۹۱۲

دیباچه

فضاهای عمومی مهمترین بخش‌های شهر را تشکیل می‌دهند که یکی از این فضاها خیابان‌های شهری هستند. خیابان‌های شهری تجلی گاه حیات مدنی شهر و محل رخداد وقایع و فعالیت‌های اجتماعی شهروندان در زندگی و حیات شهری می‌باشد. از این رو طراحی درست و گسترش آن‌ها باعث غنی‌تر شدن زندگی اجتماعی و فرهنگی می‌شود.

اگرچه امروزه اهمیت خیابان در طراحی شهری به طور فزاینده‌ای مورد توجه قرار گرفته است (توسط مهندسان ترافیک، طراحان شهری، و برنامه‌ریزان) اما خیابان‌ها اغلب بدون چارچوب مفهومی واضح و استواری به نظر می‌رسند. آنچه از نام خیابان در قدم اول به یاد هر کس می‌آید همان نقش بارز تردد و جابجایی یا یک راه عبوری است. درحالی که خیابان به عنوان یکی از عناصر مهم شکل دهنده فرم اصلی شهر، نماد فرهنگی و اجتماعی و برقرار کننده ارتباط فضایی و اتصال فعالیت‌های شهری بوده و همواره مورد توجه شهر سازان و برنامه‌ریزان شهری قرار داشته است.

در این کتاب تلاش شده با رویکرد کیفی به مفهوم فضا و فضاهای شهری پرداخته شود. در این راستا پس از بررسی مفاهیم مربوطه و شناسایی دیدگاه‌ها و نظرات متخصصان در این امر، فضاهای عمومی و عرصه‌های جمعی به عنوان فضاهای تاثیرگذار در شهر معرفی می‌گردد. با این دیدگاه، خیابان‌ها نیز به عنوان فضاهای عمومی شهری و به عنوان یکی از عوامل تاثیر گذار در این مقول مورد واکاوی قرار می‌گیرد. به این ترتیب با بررسی مفهوم کیفیت محیط شهری و پیشینه آن، کیفیت‌ها و معیارهای ارزیابی آن در فضاهای شهری و خیابان‌ها شناسایی شده و معیار خوانایی به عنوان یکی از شاخصه‌های اساسی در مطلوبیت خیابان‌های شهری معرفی می‌گردد.

مسعود خادمی

روجا علی پور

آرین امیرخانی

محمد رضا لیلیان

تعاریف و مفاهیم: بخش اول

۱۸	۱- فضا
۱۹	۱-۱ فضای مطلق و رابطه‌ای
۱۹	۱-۲ فضای فیزیکی و اجتماعی
۲۰	۱-۳ فضای ذهنی و عینی
۲۱	۱-۴ هنری لفور و نظریه یکتاگرایانه فضا
۲۲	۱-۵ فضا از دریچه‌های دیگر (برنارد چومی، برونوزی، زیگفرید گیدئین و ...)
۲۲	۱-۶ بازخوردهای تعریف فضا در شهر
۲۴	۲- فضای شهری
۲۴	۲-۱ زمینه‌های تاریخی شکل‌گیری فضای شهری
۲۶	۲-۲ جمع‌بندی موضوع فضا و فضای شهری
۲۷	۲-۳ عرصه عمومی یا فضای عمومی شهری
۲۷	۳-۱ مفهوم عرصه عمومی
۳۲	۳-۲ محتوا و کارکرد فضای عمومی شهری
۳۶	۳-۳ انواع فضاهای عمومی
۴۲	۴- تعریف خیابان به عنوان یک فضای شهری
۴۲	۴-۱ تاریخچه مفهوم خیابان
۴۴	۴-۲ مفاهیم مرتبط با خیابان
۴۶	۴-۳ نقش خیابان و انواع آن به عنوان یک فضای شهری
۴۷	۴-۴ آراء افکار و نظریات اندیشمندان پیرامون خیابان و فضای شهری
۵۱	۵- جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

بخش دوم: کیفیت

کیفیت محیط شهری - ۱	۵۸
پیشینه مفهوم کیفیت محیط شهری ۱-۱	۵۸
تعریف مفهوم کیفیت محیط شهری ۱-۲	۶۰
دیدگاه‌های نظری کیفیت محیط شهری و مولفه‌های تاثیرگذار بر این مفهوم ۱-۳	۶۲
مدل‌های رایج در بررسی کیفیت محیط‌های شهری ۱-۴	۷۸
کیفیت‌های فضایی - ۲	۸۲
ارتباط و ادراک - ۳	۸۲
ارتباط ۱-۳	۸۲
ادراک (به مثابه ارتباط با محیط) ۳-۲	۸۲
فرآیند ادراک انسان ۳-۳	۸۳
ادراک فضا ۳-۴	۸۳
ادراک اجزا و کل ۳-۵	۸۳
سیمای محیط (تصویر ذهنی) - ۴	۸۴
کیفیت‌ها و معیارهای ارزیابی تصویر ذهنی مطلوب از فضای شهری - ۵	۸۴
خوانایی - ۶	۸۵
عناصر کلیدی در خوانایی فضاهای شهری - ۷	۸۶
کیفیت خیابان‌های شهری - ۸	۸۷

بخش سوم: بررسی ویژگی‌های کمی و کیفی خیابان‌های مطلوب شهری

بررسی ویژگی‌های کمی - ۱	۹۵
شبکه معابر ۱-۱	۹۵
هم پیوندی موجود در شبکه معابر ۱-۲	۹۶

۹۸	۱-۳ شکل‌گیری معابر
۹۸	۱-۴ انواع راه‌ها
۹۹	۱-۵ سلسله مراتب معابر
۱۰۵	۲- کیفیت فضایی خیابان‌های شهری
۱۰۵	۲-۱ خیابان مطلوب (ویژه)
۱۰۶	۲-۲ نمونه‌هایی از خیابان مطلوب
۱۱۰	۲-۳ ویژگی‌های خیابان مطلوب
۱۱۱	۲-۴ معیارها (برای رسیدن به خیابان مطلوب)
۱۱۲	۲-۵ عوامل موثر در تعریف خیابان مطلوب
۱۱۴	۲-۶ راهکارهای تقویت خوانایی در خیابان‌های شهری
۱۱۴	۲-۶-۱ ارتقاء خوانایی خیابان‌های شهری از طریق فعالیت، ابعاد و ...
۱۱۷	۲-۶-۲ راهکارهای تقویت خوانایی خیابان‌های شهری به وسیله لبه
۱۱۷	۲-۶-۳ راهکارهای تقویت خوانایی خیابان‌های شهری به وسیله گره
۱۱۸	۲-۶-۴ راهکارهای تقویت خوانایی خیابان‌های شهری به وسیله نشانه

تجارب طراحی شهری: بخش چهارم

۱۲۳	- نمونه پروژه طراحی شهری خیابان در ایران
	- طرح تعریض خیابان نواب تهران
	- شرح خدمات طراحی فضای شهری (خیابان)